

მ ვ ყ ე მ ს ი

ოფიციალური ნაწილი.

განჩინებანი უწმიდესი სინოდისა.

13—25 მაისიდან 1888 წელსა № 1046, უმაღლესი ბრძანებისა გამო, რომლის ძალით ეკკლესიებს და მონასტრებს ენიჭებათ უფლება შეტანონ შესაწავად ქალაქების შემნახველ კასებში ათას მანეთზე მეტიც.

პ ი რ ი.

უქაზისა მებრ მისი იმპერატორებითი უდიდებულესობისა, უწმიდესმა და უმაღლესულესმა სინოდმა მოისმინა: წინადადება უ. სინოდის ობერ-პროკურორისა, 6 მაისიდან 1888 წელსა № 5924, რომელშიაც განმარტებულია შემდეგი: მომქმედ დადგენილობათა ძალისა გამო გუბერნიის და მაზრის ხაზინებთან არსებულ შემნახველ-დამსოგველ კასებში გარეშე პირთა უფლება აქვსთ შეიტანონ ფულები შესწავლად და სასარგებლოდ ოთხ-პროცენტად, იმ პირობით, რომ, როდესაც კი ფულის შემნახველის ანგარიშით, თაფნი და სარგებელი შესრულდება ათას მანეთამდის, მამინ სარგებლის ძლევა მთელს ჯამზე იხზობა, და შეტანილი ფული რჩება შესწავლად კასაში უსარგებლოდ შემდეგი დროისათვის. იმის მიხედვით, რომ თავისუფალი ფულების დამსოგველ კასებში შენახვა, რამდენიც უნდა იყოს ეს ჯამი, საადვილო და სასარგებლო იქნება ეკკლესიებისა და მონასტრებისათვის, აწილის პირველსა დღესა 1888 წელ-

სა მოხდა ხელმწიფე იმპერატორის უმაღლესი ნება-რთვა, რათა ეკკლესიებს და მონასტრებს მიენიჭოსთ უფლება თავისუფალი ფულების ქალაქების დამსოგველ კასებში სასარგებლოდ შეტანისა, უმეტეს ათასი მანეთისა, იმ ფულებიდან, რომელთაც დროებითი დანიშნულება ექნებათ, როგორც მაგალითად: ახალი ეკკლესიების საშენებლად, სარების სასყიდლად, ეკკლესიების საღაროს გასაკეთებლად და სხვ. და რომელნიც ამიტომ უცებ დასახარჯენი არ არიან, პირიქით თან-და-თან უნდა მრავლდებოდენ, როგორც სარგებლით, აგრეთვე სხვა-და-სხვა შესაძლო შემოსავლით, სანამ არ შესდგება ჯამი, საჭირო რომელიმე ხარჯისათვის; მისი დამოწმება, თუ რომელ ჯამს ეკუთვნის შესწავნი ფულები, ექვემდებარება ადგილობრივ ეკკლესიებისა და მონასტრების ბლადოჩინებს. შემოთ აღნიშნული ფინანსთ მინისტრმა აცნობა სახელმწიფო ბანკის მმართველობას, რათა მან თავისი ძხრით ჯეროვანი ბრძანება მისცეს ამ საგნის შესწავლად შემნახველ კასებს. ბ რ მ ა ნ ე ს: ეს განმარტებული უმაღლესი ბრძანება დაიბეჭდოს „საეკლესიო უწყებაში“.

უქაზი მისი იმპერატორებითი უდიდებულესობისა, რუსეთის თვით-მკურთხელისა, უწმიდესი და უმართებულესი სინოდდგან, სინოდის წევრს, საქართველოს ექსარქსს, უსამღვდელოესს პალლადის, მთავარეპისკოპოსს ქართლისა და კახეთისას.

უქაზისა მეტრ მისი იმპერატორებითი უდიდებულესობისა, უწმიდესმა და უმართებულესმა სინოდმა მოისმინა: წინადადება უ. სინოდის ობერ-პროკურორისა, 19 თებერვლიდამ 1888 წ. № 2477, სოფლის ერთი ეკლესიადგან სასელმწიფო ბანკის სახელობითი ბილეთების მოტაცების შესახებ. შემდეგ ჯეროვანი გამოკითხვისა აღმოჩნდა: უწმიდესი სინოდის ცირკულიარული უქაზით 9 სექტემბრიდამ 1873 წელსა მიწერილი ჰქონდათ ეპარქიის მღვდელ-მთავრებს, რათა მათ ებრძინათ ეკლესიების კრებულთა და სტაროსტებისათვის, რომ ამ უანასკნელთ არასოდეს არ დაეტოვებიათ ეკლესიაში ან მანეთზე მეტი, რომ საკრედიტო დაწესებულებაში შეტანილი საეკლესიო ფულებით უსათუოდ მოეპოვებიათ სახელობითი ბილეთები ეკლესიის სახელზე, და, თუ რომელიმე ეკლესიაში იქნებოდა შინაგანი სესხის მოძებნიანი ბილეთები, დაუყოვნებლივ, გადაეცათ ეს ბილეთები ბარათების ჩამორთმევით, ეკლესიის სახელზე, შესანახავად სასელმწიფო ბანკში, ანუ ამ ბანკის აღკვლილობით კანტორებსა და განყოფილებაში. ამასთანავე ეკლესიების კრებულს და სტაროსტებს ეცნობათ, რომ იმ შემთხვევაში, თუ ეს უქაზი არ იქმნებოდა მათგან აღსრულებული, დამნაშავენი მიეცემოდნენ კანონიერ პასუხის კებაში. ბ რ ძ ა ნ ე ს: მივიღეთ რა სახემი,

რომ ეკლესიებიდგან ხშირად იტაცებენ ეკლესიისადმი კუთვნილ სარგებლიან ქაღალდებს და დაკარგული ბილეთების სამაგიეროდ ახალი ბილეთების მიცემის დროს, დაკარგული ბილეთების კუპონების ფურცლები ადარებუნდებთ ეკლესიებს, რაისა გამო ივინი კარგენ სარგებელს, რომელიც უნდა შემოსულობა ეკლესიას დაკარგული კუპონებისაგან, უწმიდესი სინოდი, ეკლესიების ინტერესის დასაცვლად, განაწესებს: მიწეროს ეპარქიის მღვდელ-მთავრებს, დასამატებლად უწმიდესის სინოდის უქაზისა, 9 სექტემბრიდამ 1873 წლისა, რომ საზოგადოდ ეკლესიებისადმი კუთვნილნი ფულა სარგებლიანი ბილეთები, რომელთაც კუპონები აქვსთ, როგორც სახელობითი, ისე ამა ბილეთების წარმადგენელთა სახელობაზე, გაგზავნილ იქმნენ შესენახავად სასელმწიფო ბანკში, ან მის განყოფილებასა და კანტორებში. მარტის 31 დღესა 1888 წ. ობერ-სეკრეტარი ა. პოლინსკი, სეკრეტარი უმაკოვი.

სწორა: სეკრეტარი სინოდისა კანტორისა სუსეივი.
შეკამოწმე: სტოლის უმფროსი კიენაველიძე.

საქართველო-იმერეთის სინოდალური კანტორის საბან.

ბლადოჩინს მღვდელს იოსებ ხუციყვს, საქართველო იმერეთის სინოდალური კანტორის სახელობაზე დაწერილი თხოვნების მიღებისა და მათი გამოგზავნისათვის კანტორაში სახელმწიფო პაკეთით, რომელიც იწონდა ხუთ ლოტს, ძალისა გამო დასჯათა წესდების 1125 მუხლისა, გამოეცხადოს შენიშვნა და გადახდეს ამ პაკეთის გამოგზავნისათვის თითოეულ ლოტზე 90 კაპ. სულ 4 მ. 50 კაპ. აღსადგენელად იმა ზარალითა, რომელიცა მან მისცა ხაზინას.

მწევესი

1883-1888

«მწევესი» გამომდის თვეში ორჯერ, ყოველი თავის სახუთშუკრს და ოც-და-ათ რიცხვებში. —

გ ა ზ ე თ ი ს ფ ა ს ი :

«მწევესი»	«მწევესი» რუსული გამოცემით
12 თვეით 5 მან.	12 თვეით 6 მან.
6 — 3 —	6 — 4 —

გაზეთის ფულის და ყოველ გვარი წერილების გაზვანება შეიძლება რედაქციაში ამ ადრესით: *Въ Ливурны, В редакцію „Микемси“ (Пастыр).*

ყველა სტატიები და კორრესპონდენციები, რომელნიც რედაქციაში იქნებიან გამოგზავნილი დასაბეჭდავად, უთუოდ ვრცლად და გასაგებად უნდა იყვნენ ავტორთაგან ხელმოწერილი. ავტორთაგან გამოგზავნილი სტატიები შეიძლება ხან-დის ხან შემოკლებით და შესწორებით დაიბეჭდონ.

სტატია, რომელნიც არ დაიბეჭდებიან, სამი თვის განმავლობაში შეიძლება ავტორებს მათის ხარჯით უკანვე დაებრუნოს. სტატიები მიიღებიან რუსულ ენაზედ დაწერილიც და თარგმნით დაიბეჭდებიან.

ყოველად საგლედელო იმეკათის მისკოკოსი ბაზრიელი. *)

საქართველოს ეკლესიის მღვდელთ-მთავრებში ერთი უპირველესი ადგილი ეკუთვნის ყოველად სამღვდელო ბაზრიელს, იმერეთის ეპისკოპოზს. შოვლად სამღვდელო დაიბადა მწევესის მანრაში, სოფელს ბახეში (ბუჩიაში); იგი წარმოსდგება აზნაურთ მძიქობეთა გეარეულობისაგან; ყოველად სამღვდელოს მამა იყო ერთი ღარიბი მრევლის მღვდელი. მრისკაცობაში ყოველად სამღვდელო იწოდებოდა ბერასიმეთ. პირველ დაწყებითი აღზრდა მან მიიღო თავის ღეთის მოყვარე მშობლებისაგან, რომელთაც თავის პატარა ბერასიმეს, ლეთისაგან უხვად დაჯილდოებულს მადლითა ჭნიჭიერებითა თავიდამვე შთაუწერგეს სულში თესლი ჭეჩმარიტის სიყვარულისა ლეთისა, ტახტისა, სამშობლოსა და განათლებისადმი. როცა სკოლაში მიცემის დრო შეუწრულდა, პატარა ბერასიმე მისცეს თბილისის სასულიერო სასწავლებელში, აქედან კუროს დამთავრების შემდეგ, ყოველად სამღვდელო შევიდა თბილისის სასულიერო სემინარიაში, მაგრამ სამი წლის

შემდეგ გადვიდა პსკოვის და შემდეგ პეტერბურგის სემინარიაში *) პეტერბურგის სემინარიაში კურსის შესრულების შემდეგ, ყოველად სამღვდელო შევიდა პეტერბურგის აკადემიაში, რომელშიაც კურსი შეასრულა 1849 წელს მაღლიტრის ხარისხით. მისკოპო აღ ხელ-დასხმის წინად იგი მსახურებდა თბილისის სასულიერო სემინარიაში ინსპექტორად და ასწავლიდა ფიზიკას და მათემატიკას. თუმცა ყოველად სამღვდელოს მრავალ-გვარი სამსახური ჰქონდა, მაგრამ იგი ბეჯითად კითხულობდა ფილოსოფიურ, პსიხოლოგიურ, ფიზიკურ და ლათინ-მეტყველების წიგნებს; ამ მუდმივი მცვალინობის შედეგი იყო მისი თხზულება რუსულს ენაზე «Опытная психология», რომელიც გამოვიდა საბეჭდავად 1858 წელში და რომელიც მაშინვე იქმნა მიღებული სახელ-მძღვანელო წიგნად რუსეთის საშუალო სასწავლებლებში და საქებურის ღირსებით იქმნა დაფასებული ნემეცურის კრიტიკისაგან. 1854 წ. იგი ხელ-დასხმულ იქმნა

*) ყოველად სამღვდელო ბაზრიელის სურათი იქნება დაბეჭდილი შემდეგ ნომერში.

*) მას თავის ხარჯით ზრდიდა ერთი მასწავლებელი და სადაც ეს მასწავლებელი გადაჭყავდათ ხოლმე სამსახურში, მას თავის მოწაფეც თან მიჰყავდა.

საქართველოს ექსარხოზად ყოფილის, დღეს პეტერ-
ბურგის მიტროპოლიტის ჩსიდორესაგან და დატოვე-
ბულ იქმნა სემინარიის პროფესორად და მბილისის
საქალბო სასწავლებლის სჯულის მასწავლებლად.
მაგრამ ლეთის-განგებულება სულ სხვა უმაღლეს სამ-
სახურს უმზადებდა მას. მოკლე დროის განმავლობაში
მას მოუკვდა მეუღლე და ყველა შვილები და 1858
წელში აღკვეცილ იქმნა ბერად და სახეოდ ეწოდა
ზაბრიელი; შემდეგ წელში, 6 იანვარს მან მიიღო
არქიმანდრიტობა, 6 დეკემბერს იგი აღუყვანილ იქმნა
ეპისკოპოზის ხარისხზე და დაინიშნა საქართველოს
ექსარხოზის ვიკარად, და 1860 წელს იმერეთის ეპის-
კოპოზად, სადაც იგი დღემდის მსახურებს და თავის
ბრძნული ხელ მძღვანელობით მპართავს იმერეთის
ეპარქიას აგერ 28 წელიწადი.

შოვლად სამღვდლო ზაბრიელი აღვიდა იმერე-
თის კათედრაზე სწორეთ იმ დროს, როცა ეს ეპარ-
ქია მთლად დაკეპული იყო. შუინდელს დროში
საქართველოში არსებული საეპისკოპოსო კათედრებზე
ეპისკოპოსებად ინიშნებოდნენ უმეტესად თავადები და
სამეფო გვარეულობის პირნი, რომელთაც მხოლოდ
ერთი მარტო შინაური განათლება ჰქონდათ მიღებუ-
ლი. ეს ეპისკოპოსები მართავდნენ ეპარქიებს თავიანთ
სურვილისა მებრ, რაისა გამო საქართველოს ყველა
ეპარქიებში, მათ რიცხვში იმერეთის ეპარქიებშიაც სუ-
ფევდა დიდი უწესოება. მკვლესიები იყო პატარაები და
ისინიც მთლად დაძველებულნი და მოკლებულნი შინა-
გან მორთულობას, ზოგიერთ ეკლესიებში დიდს ვაჭი-
რებით დაეტოვდა 20-30 კაცი. ძალები კი იდგნენ დასაე-
ლეთის მხრით ეკლესიაზე მიშენებულ ხის სადგომში,
რომელიც იწოდებოდა **საქაჯუბო**; აქედან ქალებს
არ შეეძლოთ დაენახათ და გაეგოთ ის, რაც სრულ-
დებოდა ეკლესიაში ლეთის-მსახურების დროს. მკვლე-
სიები სრულიად მოკლებულნი იყვნენ შინაგან მარ-
თულობას. მთელ ეპარქიაში ოც-და-ათ ეკლესიაში
თუ ნახავდა კაცი შესაფერს კანკლებს, თორემ და-
ნარჩენ ტაძრებში ტრაპეზი გაყოფილი იყო უბრალო
ფიცრებით, ამ ფიცრებზე ალაგ-ალაგ ეკიდა ხატები,
რომლებზედაც დროთა-ვითარებისაგან მთლად წაშლი-
ლი იყო გამოხატულებანი; ხატებ შორის ხშირად
შებნებოდა კაცს უბრალო ქალაღზე დახატულნი სა-
ხეები წმინდანებისა; ეს ქალაღდებიც მთლად დახ-
რულნი იყვნენ ჭიებისაგან. ტრაპეზებზე გადაფარე-
ბული იყო უბრალო ჩითისაგან გაკეთებული ჭუჭყიან-
ნი საფარები; ძვირად შენებდებოდათ ეკლესიებში,
რომ ტრაპეზზე სანაწილე ყოფილიყო, ჯვარი იყო

ნახევრობით ხისა, ანუ სპილენძისა მოვერცხ-
ლული, ხან-დის-ხან ჯვარი კალისაც იყო.
ვერცხლით მორთულ სახარებას ვერ ნახავდა კაცი.
ზოგიერთ ეკლესიებში სამეფო კარებზე არ იყო
ჩამოფარებული კრეტ-საბმელი, ზოგიერთ ეკლე-
სიებში კი თვით სამეფო კარებიც არ იყო; ამ კა-
რების მაგიერად ჩითისა ანუ ამერიკის ფარდა იყო ჩამო-
ფარებული, საეკლესიო ნივთები უმეტესად იყო კა-
ლისა და ესებიც დროთა ვითარებისა გამო, მთლად
გაშავებული იყო. ძანკლების და ხატების წინ კაცი
ვერ დაინახავდა შანდლებს და კანდლებს. მღვდლე-
ბის შესამოსლები იყვნენ ჩითისაგან შეკერილნი ან
აბრეშუმეული, მაგრამ ნახევრობით დაგლეჯილნი და
დახეულნი. მანსაკუთრებით სამწუხარო იყო უბრალო
და ნახევრობით გაჭუჭყიანებული დაფარების ნახვა,
რომლებითაც ჰუარავდნენ ხოლმე წმ. ნაწილებს.

რამდენათაც ღარიბი და უნუგემო იყო ეკ-
ლესიების მდგომარეობა, იმოდენად სამწუხარო მდგო-
მარეობაში იყო იმერეთის ეპარქიის სამღვდლოება
როგორც გონებით, ისე ნივთიერად.

მთელის იმერეთის ეპარქიაში 5-6 მღვდელი თუ
მოიპოვებოდა სასულიერო სემინარიაში სწავლა და-
თავრებული, თორემ დანარჩენი სამღვდლოება, გარ-
და მცირე ნაწილისა, რომელსაც სწავლა შესრულე-
ბული ჰქონდა სასულიერო ოთხ-კლასიან სასწავლებ-
ლებში, სულ გაუნათლებელი იყო. საკმაო იყო, თუ
მღვდლობის ადგილის მსურველს ეცოდინებოდა ცოტა-
ოდენი კითხვა საეკლესიო წიგნებისა და რადგან თვით
მღვდლებმა საეკლესიო წიგნების უაზროდ კითხვის
გარდა არასფერო არ იცოდნენ, ამიტომ მათ არ შეეძ-
ლოთ განემარტათ ხალხისათვის სარწმუნოების დო-
მატები და ქრისტიანობის კანონები. რადგან მედა-
ვითნეებმა რიგიანად არ იცოდნენ საეკლესიო წიგნე-
ბის კითხვა და გალობა, ამიტომ ლეთის-მსახურებ-
ბერს ადგილს უკანონოდ სრულდებოდა. ამ დროს
შტატების წყობილება კიდევ არ იყო შემოღებული
და ამიტომ სამრევლოებში ბევრი უადგილო მღვდე-
ლი მოიპოვებოდა; სამრევლოები იყვნენ მეტად მცი-
რენი და მრევლიც ღარიბი. სამწყსიანი ხშირად რამ-
დენიმე ვერსით იყვნენ ხოლმე დაშორებულნი ეკლე-
სიაზე. მღვდლები სამრევლოების სიმცირისა და სიღარი-
ბისა გამო თავადაც მეტად ღარიბნი იყვნენ და დახეულ-
დაგლეჯილნი დადიოდნენ. მღვდლებს არ ყოფნიდათ
სამრევლოდამ აღებული შემოსავალი და ამიტომ
ისინი უბრალო მუშა ხალხთან ერთად ეწეოდნენ

მეზობას. მ, სიღარიბე და მუდამ ლუკმა პურზე ზრუნვა ავიწყებდა სამღვდლოებას თავის პირ-და-პირ მოვალეობას. მაგრამ იმერეთის სამღვდლოებას საქებურად უნდა აღენიშნოთ, რომ, თუმცა ეს სამღვდლოება თვითონ გაუნაოლებელი და უსწავლელი იყო, მაგრამ ხალხში შეურყეველ და აცუა საჩუქუნოება ქრისტესი და სიყვარული მართლ-მადიდებელი ეკლესიისა და მის წეს-წყობილებისადმი. მთელს მართლ-მადიდებელ საქართველოში მაგალითი არ ყოფილა, რომ ხალხი, ან მისი მკარე ნაწილი დაშორებოდეს თავის მართლ-მადიდებელ ეკლესიას და მის სწავლას, როდესაც დანარჩენ საქრისტიანო ქვეყნებში ხშირად ეხედაეთ სხვა-და-სხვა მუქოღბულს. არ იყო შესაფერისი სახლი სასულიერო სასწავლებლისათვის; არ იყო, არც საკრებულო ტაძარი. სამწუხარო იყო, როდესაც ხედავდა კაცი, რომ ფრანგებს და სომხებს, რომელნიც რიცხვით გაცილებით ნაკლებნი იყვნენ მართლ-მადიდებლებზე, მშვენიერი დიდი და მდიდრულად მორთული სობოროები მქონდათ, მუთათისის მართლ-მადიდებელნი მკვიდრნი კი იჯგუფებოდნენ ქალაქის ერთ პატარა და ვიწრო ეკლესიაში. აგრეთვე სისრულეში არ იყო მოყვანილი მთავრობის განკარგულება, რომლის ძალით იმერეთის და ზურის დასახლებული და დაუსახლებელი საეკლესიო ადგილები უნდა შერიცხულიყვნენ სახაზინოდ. აი ამისთანა სამწუხარო მდგომარეობაში იყო იმერეთის ეპარქია, როდესაც ყოველად სამღვდლო შაბრიელი აღედა ამ ეპარქიის ეპისკოპოსის კათედრაზე.

იმერეთის ეპისკოპოსებში იგი პირველი იყო, მაღალი მღვთის მეტყველების სწავლა მიღებული რუსეთის აკადემიაში და ამიტომ ყოველად სამღვდლო თავდაუზოგველის ქრისტიანულ გულ-მოდგინებით შეუდგა მისდამი რწმუნებული ეპარქიის აღდგინების და ამაღლების საქმეს. შოვლად სამღვდლო შაბრიელი ეპარქიის დაცემის უმთავრეს მიზნად რაცხნდა სამღვდლოების გაუნათლებლობას, რაისა გამო მღვდლებს არ შეეძლოთ ცხოველი ქადაგებითი სიტყვების წარმოთქმა. ამასთანავე მათი მეუღება კარგად გრძნობდა, რომ ცხოველი სიტყვა უფრო მოქმედებს ხალხზე, ვინემ ოჯაცალური მაწერილობანი და ამიტომ განათლებული მწყემსთ-მთავარი გამოდის ხალხის მქადაგებლის ასპარეზზე და ყოველივე თავის ძალ-ღონეს ანდომებს ხალხის ზნეობითს და სარწმუნოებრივს აღზრდას. შოვლად სამღვდლომ როგორც

ნამდვილმა ქრისტიანობის მოღვაწემ და ერის მწყემსმა თავისი საეკლესიო კათედრა ხალხის სამოდგრებელ და სულიერ განათლების კათედრად აქცია. აი, აგერ ოცდა-მეგრე წელიწადი სრულდება, რაც ამ კათედრადამ მოისმის მისი მტკაცე სიტყვა, ყველასათვის მიუუერებელია მხილებელი საზოგადოების ყოველ გვარ ბიწიერებათა. ქადაგებს იგი თითქმის ყოველ წირვის შემდეგ. ამ ქადაგებათ არ ეტყობა ორატორებრივი მეტყველება; ფრანგები აგებულია მარტივად. ხელოვნების უხმარებლად ეფექტების მოსაგერელოდ; უფრო მეტს ვიტყვით: იგი თითქმის «მსიქე ენისაა», მაგრამ მსიქე როგორც პავლე მოციქული, რომელზედაც ბოხუეტი დიდის პატივით და აღტაცებით ლაპარაკობს. სხვა-და-სხვა გვარი ლაღდება და პათეოსით წარმოთქმა მის მსმენელებს არ გაუგონიათ, მაგრამ ნათქვამში რა ძლიერება სჩანს სიტყვისა და რა სიმტკიცე რწმუნებისა! მისს მარტივს მართალს ენას თვისება აქვს გახურებულის რკინისა, როდესაც ეხება მტკიენეულს ადგილს, ხოლო როდესაც მოძღვრებაში ნუგეშის სიტყვაა, მისი მეტყველება, სიწყნარით მჭანეს ხმით გამოთქმული კაცს აღძრულის და მღვდლვარე გულის სიღრმეში ჩაეჭრება ხოლმე. სიტყვის სიმარტივე, ცხადი გამომეტყველება, თქმულის შინაარსი, რომლის საგანიც ყოველთვის ნამდვილ ცხოვრების მოვლინებაა; მაღალი ქეშმარიტება სარწმუნოებისა და ზნეობისა, ადვილებს მწყემსთ-მთავრის მოძღვრებას და გასაგონია თვით ყრმათათვისაც. აი, რაშია ძალა მისის სიტყვისა. ამ იშვიათ ღირსებათა გამო, მისნი ქადაგებანი გადასთარგმნა ერთმა ინგლისელმა პასტორმა ინგლისურს ენაზე, რომელიც დიახ მდიდარია საღვთის-მეტყველო მწერლობითა.

(დასასრული შემდეგ ნომერში).

ჩვენი შთაბეჭდილებანი და შენიშვნები რუსეთში მოგზაურობის დროს. *)

(დასასრული).

რუსეთში მოგზაურობის დროს ჩვენზე კარგი შთაბეჭდილება მოახდინა საზოგადოდ რუსეთის სატახტო ქალაქების მცხოვრებლებმა, რომელნიც მტკიცედ აღვანან სარწმუნოებაზე და მოწიწებით ეპყრობიან ყოველივე საღმრთოს და ეკლესიას. მაგრამ მეტად ცუდი შთაბეჭდილება მოახდინა ჩვენზე ზოგიერთ პირებთან შეხვედრამ, რომელთაც საქართველოზე და ქართველებზე მეტად შემცდარი აზრი აქვსთ შემდგარი. რუსეთში მოგზაურობის დროს ჩვენთვის საინტერესო იყო შეგვეტყო რუსების აზრი ჩვენს საქართველოზე და ქართველებზე და ამიტომ ჩვენ დიდს მოწიწებით ვცემდით ხოლმე ყოველივე შენიშვნას რუსების წხრით, მაგრამ, საუბედუროდ, არა ერთ გზის მოგვიხდა ისეთი შენიშვნების და სიტყვების მოსმენა, რომელნიც მეტად საწყენი იყო ჩვენთვის. ზოგიერთ პირებთან ლაპარაკის დროს ჩვენ თვითონ ვწითლდებოდით არა მართველების გულისათვის, არამედ თვით მობაასე პირთათვის, რომელნიც ასეთ უმეტრებას იჩენდნენ საქართველოს და მის მკვიდრთა ცხოვრების შესახებ. სერგიევის ლაერაში, სული წმიდის მოთენის დღეს, ღვთის-მახურების შემდეგ, ერთი ვიღაც ნამსახური საპატო პირი ზ—ვი მოვიდა ჩვენთან და, როცა გაიგო, რომ ჩვენ საქართველოდგან ვიყავით, შემდეგი კითხვები მოგვცა:

— ბანა ქართველები ჩვენს ეკლესიაში დაიარებიან? მითხარით, გფაყვა, რა განსხვავება არის ქართველებსა, ლეგებსა და ჩერქეზებს შორის?

— ისეთივე განსხვავება არის მათში, როგორც რუსებსა და თათრებს შორის.

— ბანა ქართველები ჩერქეზებივით არ იცმენ ტანს?

— რუსის ყაზახებაც ჩერქეზებივით იცმენ, მაშასადამე, თქვენის აზრით, ყაზახები და ჩერქეზები ერთი და იგივენი არიან?

შემდეგ ამ პირმა დამიწყო ლაპარაკი ქართველების სარწმუნოებაზე.

— ვკონებ, ქართველები გრაგორაანის სარწმუნოებრივნი არიან?

— მართველები მართლ-მადიდებელნი არიან, მიუგე მე.

— დასცნრა თუ არა საქართველოში ამბოხება რუსების წინააღმდეგ!

— არავითარმე ამბოხება ჩვენში არ ყოფილა და არც იქნება, მიუგე მე.

— მაშ ის როგორ მოხდა, რომ უბედური ჩ—კი მოჰკლეს?

— ის ისე მოკვდა, როგორც თქვენშიაც კვდებიან ხოლმე ზოგიერთი პირნი გაზეშე პირებისაგან, რომელთაც არავითარმე დამოკიდებულება არა აქვსთ ხალხთან.

ეს არა სასიამოვნო მუსაიფი შესწყვიტა ყველასაგან პატივცემული პირია ტ. ი. შილიპოვის მოსვლამ; როცა ბ. შილიპოვმა გაიგო, რომ მე ქართველი ვიყავი, სიამოვნებით დამიწყო ლაპარაკი საქართველოზე და მასთან გადმოძეა ის მშენიერი შთაბეჭდილება, რომელიც ბ. შილიპოვს მიელო საქართველოში მოგზაურობის დროს 1886 წელში.

ზოგიერთ რუსებს, რომელნიც არც ერთხელ არ ყოფილან ჩვენში, მეტად ცუდი და შემცდარი წარმოდგენა აქვსთ საქართველოზე და ქართველებზე; მათის აზრით, მართველები ვითომ არაფრით არ განსხვავდებიან მთიულების და თათრებისაგან, რომელთა დამორჩილებაზე კარგა ბევრი სისხლი დაუღვრიათ როგორც რუსებს, ისე ქართველებს. ეს ბატონები საქართველოს ეძახიან «დამღუპველ კავკასს». და ამ «დამღუპველ კავკასიდგან ზოგიერთი წარსულნი ვაბოროტებულნი რუსები, როცა სამშობლოში ბრუნდებიან, თავს მხოლოდ იმით იმართლებენ, რომ ქართველებს ლანძღვენ და ადარებენ მათ თითქმის ველურ ხალხს. სამწუხაროდ, ჩვენშიაც იპოვებიან ამისთანა პირები. ჩვენდა სასიკცხოდ ბევრი ისეთი ლიტერატორები მოიძებნებიან ჩვენში, რომელნიც მის მაგიერ რომ გაფანტონ ასეთი შემცდარი აზრი ზოგიერთი რუსებზე, განგებ თვითონ აერცვლებენ მრუდე აზრს საქართველოზე და ქართველებზე.

დროა, ვკონებთ, დაახლოვებით გაიცნონ საქართველო, რომელსაც ყველა კეთილ-მოაზრე რუსებისთვის რუსეთის სამეფო გვირგვინის ერთ საუკეთესო მარჯალიტად; დროა არ გაუკონონ ამ ვაბოროტებულ პირთა, რომელნიც უთანხმოებას სთესვენ რუსებსა და ქართველებს შორის. ამ უჯანსაღეულ ხანებში

*) ის. „მწეჴმისი“ № 3 1888 წ.

ეს არა სასამართლო მოკლენა უკვე შენიშნეს ზოგიერთმა განათლებულმა რუსებმა და ცალკეობენ გაჟანტონ ზოგიერთების შემცდარი აზრი საქართველოზე. ამას წინეთ ჩვენ წაეკითხეთ რუსის გამოჩენილი მწერლის ბ. მარკოვის მოგზაურობის შენიშვნები, რომელმაც მას შეუდგენია საქართველოში მოგზაურობის დროს; ამ შენიშვნების წაკითხვას უჩრჩვეთ ზოგიერთ რუსებს, რომელთაც შემცდარი წარმოდგენა აქვთ საქართველოზე.

ქდაგებოთი სიტუვა-მოდღვრებაზე რუსეთის ეკლესიებში და სამლოცველოდ ხალხის მოგზაურობა რუსეთის შესანიშნავ მონასტრებში.

რუსეთში მღვდელთა ქდაგებოთი სიტუვაზე დიდი ყურადღება აქვს მიქცეული. როგორც სატახტო ისე ყველა ქალაქების მართლ-მადიდებელ სამღვდლოებს ვალად აქვს დადგენილი, რათა კვირა-დღესასწაულ დღეებში წარმოსთქვან სიტყვები. რომელ ეკლესიაში, სახელობრ რომელმა მღვდელმა უნდა წარმოთქვას იქ ქდაგება, ეს თითქმის წლის დამდევს იციან ეპარქიალურ უწყებათა საშუალებით, რომელშიც იბეჭდება ეს წინდაწინ. დანიშნულ დროს აღნიშნულ ეკლესიაში უთუოდ წარმოითქმება სიტყვა, სიტყვები ყველა მქდაგებელს წინდაწინ, თითქმის ნახევარი წლით, აქვს დამზადებული. დანიშნულ დროს მქდაგებელი გამოდის ამბიონზე და ამბობს სიტყვას ზებირად და აწრველში კითხულობს. ხალხი ისმენს ქდაგებას. მქდაგებელი, გაათავებს თუ არა ქდაგებას, მიდის ტრაპეზში. მს წესი ყველგან მტკიცეთ სრულდება ყველ სამღვდლო პირთაგან. წლის გამთავებს ნამსახურებითა სიაში ინიშნება, თუ რომელმა მღვდელმა რამოდენი სიტყვა-ქდაგება წარმოსთქვა წლის განმავლობაში. იმას არაინ კითხულობს, თუ რა ნაყოფი მოიტანა ამდენმა წარმოთქმულმა სიტყვა-ქდაგებამ? თუ არ მოიტანა ნაყოფი, რამ შეუშალა ხელი და ან რა გარემოება აბრკოლებდათ მქდაგებლებს, რომ მათმა ქდაგებამ კეთილი გავლენა არ იქონია მსმენელებზე? აი კითხვები, რომლებზედაც ჩვენ გვინდა მოველაპარაკოთ აქ ჩვენ მკითხველებს...

როგორც მაცხოვარი გვამცნებს, სიტყვა არის თესლი. როგორც თესლი, პოხიერ ნიადაგზე დათესილი, აღმოცენდება და ნაყოფს მოიტანს, ისე ქდაგების სიტყვა, დათესილი ხალხთა გულში და გონებაში, აღმოცენდება და ნაყოფს მოიტანს. თესვის წინადაც ყურადღებას აქცევენ მიწის ნიადაგის შემუ-

შავებას, რომ დათესილი თესლი აღმოჩნდეს და ნაყოფი მოიტანოს. მთესველმა უთუოდ უნდა იცოდეს დასათესი მიწის ნიადაგი, მისი თვისება, მისი სიკეთე და ნაკლებევენება. ზოგიერთი თესლი სრულეებით გამოუდევარია ზოგიერთი ნიადაგისათვის. ამისთანა ნიადაგზე თესლის თესვა ფუჭი და ამაოა. მართი სიტყვით მთესველმა ბევრ რამეს უნდა მიაქციოს ყურადღება, რომ მისგან დათესილი თესლი უნაყოფოდ არ დაღვას მიწაში.

როდესაც ხედავ მთესველი, რომ შენგან დათესილი თესლი ნიადაგზედ არ დგება და სრულეებით არ ეკარება მას, როგორც მუხუდოს თესლი კედელს, უსამართლობა იქნება, ტყუილა და აბნო თესლი. საკმაო არ არის მთესველისათვის, რომ მან დასთესოს; ის უნდა ფიქრობდეს და ეცადოს, რომ მისგან დათესილი თესლი აღმოცენდეს ნიადაგზედ და ნაყოფი გამოიღოს.

ჩვენ რომ დღეს ქდაგებოთი სიტყვის მთესველებს დავაკვირდეთ, შენიშნავთ, სამწუხაროდ, რომ მქდაგებელნი ხშირად მარტო იმაზედ ზრუნავენ, რომ თავიანთი სიტყვა-ქდაგება წარმოსთქვან დანიშნულ დროს, ბრძანებისა მებრ, წარმოსთქვან, რაც შეიძლება მჭევრ-მეტყველურად და სხვაზედ აღარაუერს ფიქრობენ. ამიტომაც ეხლანდელი დროის სიტყვა-ქდაგებას, სამწუხაროდ, არა აქვს ცხოველი გავლენა მსმენელებზე და არ მოაქვს ის ნაყოფი, რომელსაც ყველანი გულით და სულით მოველით. რა მიზეზი უშლის ხელს მქდაგებელს? რა აბრკოლებს მქდაგებლისაგან დათესილი თესლის აღმოცენებას და ნაყოფის გამოღებას?

აქედით რუსეთის პირველი ქალაქების ეკლესიები. აქ მლოცველი ხალხი იშვიათად გაიგონებს მღვდლისაგან წარმოთქმულ ასამაღლებელს. ზოგიერთ ეკლესიებში, თუ დიდი ხმა არა აქვს მთავარ-დიაკონს, მის ხმას ამბიონიდან ვერ გაიგონებ.

რუსეთში ტაძრები, თითქმის, ყველგან დიდნი და ვრცელნი არიან, განსაკუთრებით სატახტო ქალაქებში. ხალხს გულით უნდა, რომ მოისმინოს ქდაგება და შეიტყოს მქდაგებლის დარიგება, მაგრამ მქდაგებლის სიტყვას ძლიერ იშვიათად გაიგონებს, თუ ძლიერ ახლოს არა სდგას მქდაგებელთან, და ყველა ხომ მქდაგებელთა სიახლოვეს ვერ დადგება... ამისათვის ქდაგების და მოძღვრების შინაარსი მლოცველების ძლიერ მცირე ნაწილს ესმის. მს ერთი მიზეზი.

ჩემი მოგზაურობის დროს თითქმის ყველა სატახტო ქალაქების ეკლესიებში ვაკვირდებოდი მქადაგებლების სიტყვა-მოძღვრებას და მლოცველებს და ყველგან დაერწმუნდი იმაში, რომ ტაძრებში წარმოთქმული სიტყვა - მოძღვრებანი მლოცველების ძლიერ მცირე ნაწილს ესმის და უმეტესობისათვის კი გაუგებარია. ყველა სიტყვა-ქადაგებანი და მოძღვრებანი ისე არიან შედგენილნი, რომ მსმენელთაგან ათასში ასი ვერ გაიგებს მათ.

მართალია, რომ ყველა მსმენელის გასაგებად ქადაგების დაწერა ქალაქების და დაბების მღვდელთათვის ძლიერ საძნელოა, რადგან მსმენელები სულ სხვა-და-სხვა სწავლისა და ცოდნისანი არიან. ამასთან არც ის უნდა დავივიწყოთ, რომ ძნელია მქადაგებლისათვის ნახევარი წლის წინაღ შედგენა ქადაგებისა, რადგან მას არ შეუძლია წარმოადგინოს, თუროგორი მსმენელები ეყოლება მას ტაძარში ქადაგების დროს. ძრისტი-მაცხოვრის ეკლესიაში მოსკოვში ჩვენ დავესწარით წირვაზედ ერთ კვირა დღეს. მანიცადენის დროს გამოვიდა მქადაგებელი და წარმოსთქვა მშვენიერი ქადაგება; საღმრთო წერაღის სიტყვები თავისი აზრებისა და სიტყვების დასამტკიცებლად მშვენიერად მოჰყავდა თავ-თავის დროზე. მან გაათავა ქადაგება და შევიდა ტრაპეზში. მლოცველები, უმთავრესად სოფლის უბრალო ხალხი იყო, და დამტკიცებით შეგვიძლია ვსთქვათ, რომ ჩვენს გარდა ამ ქადაგების სიტყვები არავის არ გაუგია.

მაგრამ ყველა ეკლესიებზე და ყველა მქადაგებლებზე არ იოქმის ეს. მაგალითებრ, ადრეთისაკივის საკათედრო სობორი და ამ ტაძრის მქადაგებლები. აქ ქადაგებას ამბობენ რადგან კი არ წარმოსთქმენ ხოლმე, მქადაგებელთათვის კათედრა თითქმის შეუაღულ ეკლესიაშია მოწყობილი ეკლესიის ერთ სვეტზე. მქადაგებელი შუა ეკლესიაში დგას და სამი საქენის სიმაღლიდან დასცქერის მლოცველებს.

მქადაგებლებიც სწორედ შესანიშნავნი გამოდიან ამ კათედრაზედ. 15 მაისს, გვირგვინოსნების დღესასწაულ დღეს სიტყვა წარმოსთქვა აქ ერთმა დეკანოზმა, რომლის სიტყვა გულში ხედებოდა მლოცველებს. სიტყვა ყველას გასაგონად იყო წარმოთქმული, მაგრამ ამისთანა მოწყობილებას და ამისთანა მქადაგებელ მღვდლებს იშვიათად შეხედვით სხვაგან...

დღეს, მაღლობა ღმერთს, ყურადღება მიჰქცის ქადაგების ყველა ნაკლულეანებათა და ცდილობდენ, რომ სიტყვა-მოძღვრებანი დაწერილნი იყვნენ ხალხის გასაგონად, შეთვისებულნი და მოთავსებულნი მქადაგებელთა თავწივე ისე, რომ ურევულოდ შეეძლოთ მათ სიტყვების წარმოთქმა. ზოგიერთ ადგილას მქადაგებლები, გომილეთიკის წესწყობილებას დაკანონებს სრულებით არ უყურებენ, სიტყვა-მოძღვრებას წარმოთქმენ ზღაბიურად და ხალხის გასაგონათ. და ხალხს ამისთანა სიტყვა-მოძღვრება უფრო მოსწონს, ვინემ გრძლად და მკვერ-მეტყველურად დაწერილნი.

მეორე გარემოება, რომელმაც ჩვენი ყურადღება მიიქცია ამ მოგზაურობის დროს, არის ხშირი მოგზაურობა რუსის ხალხისა სალოცავად წმიდა ადგილებში. ჩვენ ვნახეთ აუარებელი მლოცველები, შორეული ადგილებიდან მოსულნი სალოცავად, სერგიევის ლავრაში, მოსკოვის სხვა-და-სხვა ეკლესიებში და მონასტრებში და განსაკუთრებით ყველაზე მეტი — ძიევიში. ზოგიერთ მლოცველებს გამოვეკითხეთ ჩვენ, თუ საიდან არიან ისინი, რამდენი დღე მოგზაურობენ, როდის მივიღიან შინ და ვინ პატრონობს მათ ოჯახებს? «მართი თთვეა, — რაც შინიდან წამოესულვართ. შინ დაბრუნებასაც ერთ თვეს მოუწადებთ. ჩვენს ოჯახს პატრონობს ღმერთი». .. მტყობათ, რომ ყველა მლოცველები თითქმის ძლიერ ღარიბნი არიან, მაგრამ როდესაც შეწირულებაზე მიდგება საქმე, გოაცდებით მათი შეწირულების უხვობით. ზოგი მათგანი დაიარება აქეთ-იქით, ფულს თხოვით აგროვებს და შემდეგ იერუსალიმში მიდის!..

მს რელიგიური გრძნობა ძლიერ კარგი და მოსაწონია, მაგრამ რიგია, რომ ამ მლოცველების ეკონომიურ მდგომარეობაზე ყურადღება იქმნეს მიქცეული. რიგია, ამ ხალხს ჩააგონონ, რომ მათ თავის ეკლესიებზედაც იზრუნონ სოფლებში...

ამისთან ბევრი რამ საინტერესო და შესანიშნავი ვნახეთ და შევეტყეთ ამ ჩვენ მოგზაურობის დროს რუსეთში, მაგრამ, ჩვენდა სამწუხაროდ, ყველაზედ აქ ვერ ვილაპარაკებთ, ჩვენო მკითხველო.

დეკ. დ. დამბაშიძე.

მღვდლის სამსახურისადმი მოწოდებაჲ.

შემიძლია მე თუ არა მღვდელი? ხომ არ ითხოვებიან ჩემგან რაიმე განსაკუთრებითი პირობანი, რომ აღვასრულო მღვდლის სამსახური ისე, როგორც გვიბრძანებს ლმერთი და მისი წმიდა ეკლესია? — აი რა და რა კითხვებზე უნდა მიუგოს ჯერ პასუხი მღვდლობის მსურველმა პირმა. ეს კითხვები მეტად არსებითნი არიან და ამიტომ მათ ახსნაზეა დამოკიდებული მღვდლის მომავალი: იქნება იგი ჭეშმარიტი მწყემსი ქრისტესი, თუ გამომუსადევი მოჯამაგირე? ამ პირველ ნაბიჯზე არის დამოკიდებული როგორც მშვიდობა და კეთილდღეობა მისი ქვეყნიური ცხოვრებისა, ეგრეთვე საიქიო უკვდავი ბედის მსიცი და მისდამი რწმუნებულნი ძირს სანწყისონაცა. — მსეთი პირობანი არიან, სახელდობრ: მოწოდება და მონაზღება მღვდლობისადმი. ღვს განვიხილოთ პირველი ამ პირობათაგანი.

ჯერ ეს კითხვა განვმარტოთ: მართლა არის რაიმე მოწოდება მღვდლობის სამსახურისადმი, თუ ის მდგომარეობს მხოლოდ კაცის სურვილში? ადამიანებს რომ დაუკვირდეთ, დავინახავთ, რომ ზოგ მათგანს აქვს ნიჭი და მიდრეკილება ერთ გვარ საქმისადმი; და ზოგს კი სხვა გვარ საქმისადმი და ეს ნიჭიერებანი და მიდრეკილებანი ემჩნევათ ხოლმე მათ ყმაწვილობიდანვე ერთს უფრო ეხალისება ფიზიკური შრომა, მეორე იჩენს ნიჭს და ხალისს მეხანიკურ საქმეებში, ხელოვნობაში, მესამე უფრო ეტანება გონებრივ შრომას, ერთი უფრო დაჯილდოებულია შემოქმედებითი და პოეტური ნიჭით, ზოგისთვის ლმერთს მიუცია რა და ხალხმღვდელი ტკუა, ზოგი იჩენს მათემატიკურ ნიჭს, ზოგნი არის ნიჭი და მიმართულება მაღალ ხელოვნებისადმი: მუსიკისა და მხატვრობისა და სხვ. სად არის წყარო ამ ნიჭიერებათა და მიდრეკილებათა სხვადასხვა საქმეებრისადმი? მართალია, რომ მწოდებრის მაგალითს, ანუ საზოგადოებისას, სადაც იზრდება ბავშვი, უძველესი გავლენა აქვს ბავშვის სულის განვითარებაზე და ზოგჯერ კიდევაც უღვიძებენ და უხსნიან მას ნიჭს ერთი რომელიმე განსაკუთრებით საქმეში. მაგრამ უფრო ხშირად ამისთანა გარეგანი გავლენით არ შეგვიძლია ავხსნათ ეს ნიჭი და მიდრეკილებანი. სადაღ უპოვოთ მიზეზი იმ მიდრეკილებათა და ნიჭთა ბავშვებში, რომელთაც სრულიად მოკლებულნი არიან ზოგჯერ მათი მშობლები და ის საზოგადოება, სადაც ეს ბავშვები აღზრ-

დილან? რო გორ ავხსნათ და შევიგნოთ ის სხვადასხვაობა ნიჭთა და მიდრეკილებათა ერთი და იგივე ოჯახის ბავშვებთა შორის, რომელნიც ერთად იზრდებიან ერთსა და იმავე საზოგადოებაში და ერთსა და იმავე პირობათა შორის? ბარეგანი ზედ-მოქმედებით ამის ახსნა არ შეიძლება. შესათუოდ უნდა აღვიაროთ რაიმე თან-შობილი, ღვთისაგან მინიჭებული — ეს თან-შობილი მიდრეკილება არის, სახელდობ, მოწოდება, რომელსა შეგვიძლია უწოდოთ დრეკბათა, ქვეყნიურა.

უფრო შესამჩნევი და თვალ-საჩინო არიან მოწოდებანი სასულიერო საქმეებში, რომელნიც შეეხებიან ღვთის ცნობას, კაცთა განწმენდას და ცხოვნებას. საღმრთო წერილში მრავალ მაგალითს ვხედავთ ამ გვარ მოწოდებათა, რომელნიც ყრმობიდანვე იჩენენ თავსა, რასაც გვიმტკიცებენ, მაგალითად, წინასწარ-მეტყველი სამუილი, იოანნე ნათლის-მცემელი და სხვანი. ღვთის-მოსავე ნოეს უწოდებს თვით ლმერთი და უბრძანებს მას აღაშენოს კილობანი, რათა გადაარჩინოს მსოფლიო წარღვნილგან თავის-თავი და მისი სახლობა და ყველა გვარი ცხოველები. — აბრამს ურჩევს ლმერთი დასტოვოს თავის სამშობლო და დაესახლოს უცხო ქვეყანაში და როცა მეტად მოხუცებული იყო აბრამი, მაშინ უცხადებს მას ლმერთი, რომ იგი შეიქმნება მამალ მრავალ რიცხოვანი ხალხისა, რომელიც იქნება გამორჩეულ ღვთისაგან, რომ აბრამი იქმნება მამათ-მთავარი დიდის შემრიგებელის კაცთა ნათესავისა ლმერთთან, ქვეყნის მაცხოვრისა. — ლმერთი უწოდებს პატრიარქთ ჩსაკს, იაკობს, და იოსებს. — ლმერთი იწვევს დიდს წინასწარ-მეტყველს, ღვთის-მხილველს მოსეს და ნიშნავს მას წინამძღვრად აღმორჩეულ ხალხისა, ხოლო მის ძმას არონს მისი შთამამავლობით ნიშნავს მღვდლობის სამსახურის აღმასრულებლად. — იწოდებს თავის აღრჩეულთ წინასწარ-მეტყველებად: მეფე დავითს, ილიას, დანიელს და სხვათა. — ბოლოს იწვევს იოანნეს განკაცებულის ღვთის-მაცხოვრის წინამორბედად და ნათლის მცემლად. ახალ აღთქმაშიაც მეთევზენი და მეზვერენი არა თავის თავად გახდნენ მახარებლებად, არამედ თვით იესო ძირსტემ მოუწოდა მათ: ახა თქვენ გამოგირჩიეთ მე, ახამედ მე გამოგირჩიეთ თქვენ და დაგაგინენ თქვენ, რათა თქვენ წახვიდეთ და ნაყოფი გამოიღოთ და ნაყოფი თქვენი ეგოს სხვსებით (ი. 15, 16) და კიდევ: ახა მე ათარმეტნი გამოგირჩიენ? (ი. 6, 70). მაშასადამე უსათუოდ მოწოდება არის ადამიან-

ში სასულიერო და სამღვდლო სამსახურისადმი. ამას რომ ეკვი დავდეთ, მაშინ საღმრთო წერილიც უნდა უარ ეყოთ. **სხადია**, რომ თუმცა ღმერთი უწოდებს ვინმეს რომელიმე საქმისადმი, იგი მასთანავე ანიჭებს მას ნიჭთა, მიღრეკილებათ და ძალას იმა მოვალეობის სისწორით აღსასრულებლად, რომლისადმიც უწოდებს მას ღმერთი. ეს ზემორე აღნიშნული მოწოდებანი, რომელთაც შეიძლება უწოდოთ მოწოდებანი გამოცხადებისა, იყენენ ყოველთვის არა ჩვეულებრივ მოვლენად; დღეს ამისთანა მოწოდებანი მოხდებიან ხოლმე ძალიან იშვიათად და ისიც მხოლოდ განსაკუთრებით შემთხვევებში. მღვდლობის სამსახური კი ყოველთვის და ყველგან საჭიროა. მანა აქედან არ შეგვიძლია ის დასკვნა გამოვიყენოთ, რომ დღეს ვითომ საჭირო აღარ იყოს განსაკუთრებითი მოწოდება, არამედ საკმაო ერთი მხოლოდ სურვილი ვეკუთხოთ მღვდლად და განვლოთ მღვდლის სამსახური? — მაგრამ ასეთი დასკვნა უადგილო იქნება. მღვდლის სამსახური იმდენად დიდია, და იგი ისე ააზროვებს მღვდელს ღმერთთან, რომ ეს სამსახური უსაბულოდ ითხოვს მღვდლისაგან სიწმიდეს და ზნეობითი სიმადლეს. ბარდა ამისა საჭიროა, რომ მღვდელი თავის ცხოვრებით და გონებით განზორებით მალა იღაცე სამრევლოზე. **ტუთლად** კი არ უბრძანა მოწოდებას იესო ქრისტემ: **იუვენით თქვენ სრულ, კითარცა მამა თქვენი შეცათა სრულ აწს** (მათ. 5, 48). **ტუთლად** კი არ უწოდებს მათ მაცხოვარი: **ნათლად ქვეყნისა და მარლად მიწისა და უბრძანებს: ისწავლეთ ჩემგან, რამეთუ მშვიდ ვარ და მდბად გუჯათა** (მათ. 11, 27) და არიგებს: **იუვენით უკვე შეცნიერ, კითარცა გვეჯნი, და უმანგა, კითარცა მტრედნი** (მათ. 10, 16). ამას გარდა მღვდელმა უნდა ამხილოს ყოველივე უსამართლოება, ბორბტება და ბიწიერებანი თავის სამრევლოსა; ამისთანა მოვალეობა ვალდებულად ხდის მღვდელს, რომ იგი ყოველივე ღონით წინ აღუდგეს ყოველივე ბიწიერებას და ამიტომ მას ხშირად ბევრი შრომის, დენის, უსამართლოების და ყოველ ნაირი უსიამოვნების ატანა ხდებდა. ამიტომაც მღვდელი ჭემმარბტად, სიტყვისაებრ ქრისტე მაცხოვრისა, მოვალეა უარ ჰყოფს თავი თვისი, აღილოს ჯვარი თვისი და შეუდგეს ქრისტესა (მათ. 16, 14). — **ყოველივე ეს მოითხოვს, რომ მღვდლობის მოსურნე პირს, ჰქონდეს ისეთი თვისებანი და ისეთი უაღრესობა, რომელსაც მას შეუძლია მიიღოს მხოლოდ ღვთის განსაკუთრებითი მადლის შეწევნით. მადლი ენიჭებათ მარ-**

ტო მოწოდებულთ, მხოლოდ ღვთისაგან აღრჩეულთ მღვდლობის სამსახურზე. იესო ქრისტემ რქვა მხოლოდ აღრჩეულ მოწოდებებს: და აქა ესება მე თქვენთანა ვარ ყოველთა დღეთა და ვიდრე დაასრულადმდე სოფლისა ამის. (მათ. 20, 20). მეორეადგილს იესო ქრისტე თვით უხსნის მამენელთ მღვდლს სამსახურისადმი მოწოდების საჭიროებას: **ამის, ამის გეტყვით თქვენ, რამეჲლი არა შეკავს კარით ეზოსა ცხოვარტასა, არამედ სსკით გვეძო შეკავს, იგი მშარგა არს და აკარგავი, სოფლო რამეჲლი შეკავს კარით, მუყკსა არის ცხოვარტა** (იოან. 10, 1). ძარი, რომელსაც მეჰკავს კაცი ეზოსა შინა ცხოვარტასა, არის მოწოდება და ხელ-დასხმა. **ბი რას ამბობს წმ. მოციქული პავლე მღვდლობისადმი მოწოდებაზე: და არავინ თავით თვისით მიიღოს ზატევი, არამედ რამეჲლი წოდებულ არს ღმრთისა მიერ, კითარცა იგი აქრთნი (ებრ. 5, 4); და ამიტომ უბრძანებს იგი თიმრთეს: სელთა ადრე ნუ ვის დასსხამ (ა. ტ. მათ. 5, 22), ე. ი. ნურავს აკურთხებ მალე მღვდლად, არამედ ჯერ გამოკითხოს მან, რა იგი არს ნება დთვის, კეთილი, სთნო და სრული** (რომ. ელ. 12, 2). **მოციქული პავლე წერილში უჩვენებს ტამრთეს იმ ზნეობით თვისებათა (ევისტოლ. პირველი, თავი მესამე, სტ. 1—8) რომლითაც უნდა განსხვავდებოდეს ევისკოპოზნი, და მამასადამე თვითრეული მღვდელი და შემდეგ დასძენს: უკეთუ ვისმე ეპისკოპოსობას უნდეს, კეთილსა საქმესა გუჯი ეტყვის და აქვე უჩვენებს მოციქული, რომ ერთი მარტო სურვილი საკმაო არ არის მღვდლობის სამსახურისათვის, არამედ საჭიროა მოწოდებულთ იქმნე მღვდლის სამსახურისადმი, შემდეგ იგი უჩვენებს იმ თვისებათა, რომელთაგან შეიძლება დავსკვნათ მღვდლობის მსურველის შინაგან მოწოდებაზე. — იკივე წმ. მოციქული პავლე უწორო ცხადათ ამტკიცებს მოწოდების საჭიროებას, როდესაც ლაპარაკობს იგი სული წმიდის სხვა-და-სხვა ნიჭებზე: **სოფლო განსოფიჯებასნი არიან და იგივე სული არს და განსოფიანი მსახურებათანი არიან და იგივე თავადი უფალი არს; და განსოფიანი შეწვენათანი არიან, და იგივე თავადი დმეტია არს, რამეჲლი შეიქმს ყოველსა ყოველთა შორის. სოფლო თვითრეულსა ჩვენგანსა მიცემულ არს გამოცხადება იგი სულასა უმჯობესისათვის. შემდეგ აღარებს რა ეკლესიის სხვა და სხვა მსახურებას სხეულის ნაწილებთან, წმ. მოციქული დასძენს: და რამეჲნიმე დაადგინნა დმეტომან ეკლესიათა, ჰირველად მიცემულნი, მეორედ წინასწარმეტყველნი, მესამედ მომდგარნი და სხვ. (1 კორინთ. 12, 4. 28).** **თუ გინ-****

და, რომ ვინმე დაეყენოთ რაიმე სამსახურზე, საჭიროა მოუწოდოთ მას ამისათვის. აქედან ცხადია სხანს, რომ მღვდლობის სამსახურისადმი მოწოდება რთხივება და იგი აუცილებლად საჭიროა დღესაც. თერთონ მღვდლობის სამსახურისადმი მოწოდება, როგორც სხვა რომელიმე სამსახურისადმი, არის ორ გვარი: გარკვენი და შინაგანი. ბარეგანი იქნება ეს მოწოდება მაშინ, როცა მღვდლობას იღებს კაცი თავის თავზე ბრძანებით, ძალ-დატანებით, ანუ სხვა რაიმე გარეშე მიზეზებისა გამო და სრულებით არა აქვს ამ სამსახურისადმი შინაგანი მიდრეკილება, ანუ წინააღმდეგ თავის ნებისა და სურვილისა. ბარეგან მოწოდებას ეკუთვნის ისეთი მოწოდებანი, რომელნიც, თუმცა შინაგანი მიმზიდველობისაგან წარმოსდგებიან, მაგრამ თვით ეს მიმზიდველობა წარმოდგება ხშირად არა მღვდლობის სამსახურისა გამო, არამედ რომელიმე ქვეყნიური სარგებლობის მიხედვით, რომელიც ამ სამსახურს შეუძლია მიანიჭოს მღვდელს; ე. ი. როცა ვისმეს სურს მღვდლობა არა იმისათვის, რომ ემსახუროს ღმერთსა და თავის მოყვას, არამედ უზრუნველ ჰყოს მან თავის ცხოვრება, გამდიდრდეს იგი და მოიპოვოს პატერის ცემა და სხვ. აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ შეუძლებელია მღვდლობის ყველა მსურველებისაგან მოვითხოვოთ, რომ იგინი იყვნენ აღკურვნი იმხოლოდ უმაღლესი და უწყმიდესი სულიერი თვისებებით და უარ ჰყონ მათ ყოველივე ქვეყნიური სარგებლობა—ძაცს, სანამ იგი დედა-მიწაზე ცხოვრებს, არ შეუძლია ნამდვილ სულიერ არსებად გახდეს, იგი მოვალეა აგრეთვე იზრუნოს თავის და თავის ოჯახობის რჩენაზე და სარგებლობაზე, მაგრამ ამ ზრუნვათ არ უნდა მისცეს უპირატესობა; პირველ და უნდა იზრუნოს საზრუნველ საგნებად უნდა მიიჩნდეს მღვდელს თავის მოვალეობათა შესრულება ღვთისა და ძოვებისადმი.— ზენო ნათქვამიდან ყველას შეუძლია დასკვნას, რომ გარეგან მოწოდებას არ შეუძლია რაიმე ზედ გავლენა იქონიოს მღვდლის მოვალეობათა კანონიერ აღსრულებაზე. წინააღმდეგ ამისთანა მოწოდება ხდის მღვდლის სამსახურს შეუძლებელად და მძიმე ტვირთად თვით მღვდლისათვის და მასთან ასეთი მოწოდება დამღუპველი და შემაჯდენელია მისი სამწყსოსათვის. ამისთანა მოწოდებას შეუძლია გააუბედუროს მღვდელი და ჩაადენიოს მას ბევრი უსამართლოება, და თუმცა მღვდელმა დროით არ მოინანა თავის შეცოდება, მას იგივე ბედი მოელოს, რა ბედიც ეწია იულა გამცემელს.

(გაგრძელება იქნება).

ახალი ამბები და შენიშვნები.

✓ რუსთა ნათლის-ღებიდგან 900 წლის შესრულების დღესასწაულზე დასასწრებლად ძიევში უკვე გაიგზავნა საქართველოს საეკსარხოსოდამ დეპუტაცია, რომელსაც შეადგენენ ყოველად სამღვდლო პლექსანდრე, ეპისკოპოსი ზორისა, მიკარი საქართველოსა და ქურნალის «მწყემსი»-ს რედაქტორი დეკანოზი დავით ლამბაშიძე.

ამა წლის 29 ივნისს მიხმა მალალ ყოველად უსამღვდლოესობამ, საქართველოს ექსარხოსმა პალლადიმ მიიღო ატხაზეთის ეპისკოპოსის, ყოველად სამღვდლო ბენადისაგან შემდგვი ტელეგრამა:

«მიჩქარი ვაცნობო თქვენს მალალ ყოველად უსამღვდლოესობას, რომ 16—29 ივლისამდე შუღაურის მაზრაში ატხაზეთში მოიქცნენ მართლ-მადიდებელ სარწმუნოებაზე და მოინათლენ ათასზე მეტი სახლობა ატხაზეთისა— მრავალი ქალნი და კაცნი, დიდნი და პატარანი. მალე წარმოუდგენ თქვენს მეუფეზას ახლად-განათლულთა უწყებას».

ამ საქმეში როგორც ატხაზეთიდან გვატყობინებენ ჩვენ, ბევრი შრომა გაუწევია კნენიან სოფიო მლიზბარ ღადიანის ასულს შარვაშიძისას, რომელსაც შთაუგონებია ატხაზეთისათვის მართლ-მადიდებელ სარწმუნოებაზე მოქცევა.

**

საქართველოს ექსარხოსის პალლადის განკარგულებისა მებრ ქურნალის «მწყემსი»-ს რედაქციამ დაბეჭდა რუსულს და მართულს ენაზე ცსაკრება წმ. ვლადიმირისა, რიცხვით 7000 ცალი; ამ წიგნაეებიდან რუსთა ნათლის-ღებიდგან 900 წლის შესრულების დღესასწაულის დღეს უფასოდ დაურიგდება ხალხს: ქალაქ მბილისში 3000 ცალი, ქუთაისში 1000 და ამდენივე ქალაქს შოთში და სხვა ადგილებში.

**

იმერეთის და ბურია-სამეგრელოს ეპარქიების მღვდელთ-მთავრებისაგან უკვე გაეცხაწათ ზემოთ აღნიშნული წიგნაკები მათლავი რწმუნებული ეპარქიების ყველა მღვდლებს.

* *

წარსულს ნომერში, ახალი აპების განყოფილებაში, იყო ნათქვამი, რომ მისმა მალალ ყოვლად უსამღვდელოესობამ პალლაღიმ, საქართველოს ექსარხოსმა ბოდბისის სობოროს სასარგებლოდ შესწირა 160 მანეთიო; დღეს ჩვენ ნამდვილ წყაროდგან შევიტყეთ, რომ მათ მეუფებას შეუწირავს ამ სობოროს სასარგებლოდ არა 160 მ., არამედ ორას მანეთზე მეტი.

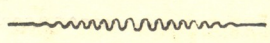
* *

უწმიდეს სინოდს მიუწერია ყველა ეპარქიების მღვდელთ-მთავრებისათვის, რათა მათ თავიანთი ეპარქიების მაზრის ქალაქებში, ანუ სხვა საადმინისტრაციო ადგილებში დაარსონ ეპარქიალური სასწავლებლო რჩევის განყოფილებანი, რომ ამ სახით უფრო ჯეროვანი ყურადღება მიექცეს საეკლესიო-სამრევლო სკოლებს. ამ რჩევის წვერებად უნდა იქმნენ როგორც სასულიერო, ისე საერო პირნი: მღვდლები, ადგილობრითი ინსპექტორი საერო სკოლებისა, მუდმივი წვერი მაზრის საგლეხო საქმეთა სამმართველოსა ანუ მამრიგებელი შუამდგომელი; ზოგი ამ წვერებთან დაინიშნებიან ყოვლად სამღვდელოსაკან და ზოგნი სასწავლებლო ოლქის მხრუნველისაგან. ამ განყოფილებათა საზრუნავ საგნებს შეადგენენ: საეკლესიო სკოლებისათვის კარგი მასწავლებლების მოპოვება; 2) გამონახვა ადგილობრით საშუალებათა საეკლესიო-სამრევლო და წერა-კითხვის სკოლების შესანახავად და გასამრავლებლად მაზრაში; 3) სამაზრო წიგნთა საწყობის დაარსება და ამ წიგნთ-საწყობის განყოფილებათა დაარსება მაზრის სხვა ეკლესიებთან; 4) გამოცემული და უწმიდესი სინოდისაგან მოწონებული სახელ-მძღვანელოების და სხვა საკითხავი წიგნების დარიგება ლარობ საეკლესიო და წერა-კითხვის

სკოლებში; 5) შუამდგომლობა წინაშე ეპარქიალურის სამოსწავლებლო რჩევისა, რათა დაჯილდოებულ იქმნენ საეკლესიო-სამრევლო სკოლების გამოცდილი და მუყიათი სჯულის მასწავლებლები და მასწავლებლები ფულით ანუ ღირსეულ საჩუქრებით; 6) მეცადინობა, რათა დაარსებულ იქმნენ დამატებითი კლასები, გაკეთილები დიდებისათვის, განსაკუთრებით სახელოსნო და სახელ-საქმრო კლასები, საკვირაო სკოლები და აგრეთვე სახალხო საკითხავები.

* *

ჩვენი გამოცემის წარსულს ნომერში იყო ნათქვამი, რომ თბილისში რუსთა ნათლისღებიდან 900 წლის შესრულების დღესასწაულის სახსოვრად აღშენებულ იქნება ეგუტერი-თქო. დღეს ამ ეგუტერის შენებას კიდევ შესდგომიან. ეგუტერს აშენებენ თბილისის წმ. ბიორგის ეკლესიის მახლობლად ამავე ეკლესიის ხარჯთ. ეგუტერის შენებას თვალ-ყურს ადევნებს ინჟინერი მოშენი. ეგუტერი იქნება ანგურისა, სახურავი კი თუნუქისა ექნება. ეგუტერს შიგნით სიგრძე და სიგანე აქვს ხუთ-ხუთი ადლი; სიმაღლე—7 ად. და გუმბათიანად 13 1/2 ადლი. უფრო დიდი ეგუტერის გაკეთება არ მოხერხდებოდა, რადგან მახლობლად თავისუფალი ადგილი არ იყო. ეგუტერში კანკელი იქნება ხისა ჩუქურთმით გაკეთებული ძარები სამლოცველოსი იქნებიან ხისა ჩუქურთმით; კარების ზემო ნაწილში იქნება ფანჯრები; კარების ზემოთ ბაქანში იქნება გაკეთებული ხატი. სამლოცველოს უკანა კედელზე იქნება სამი ფანჯარა, ხოლო წინა კედელზე, კარის ზემოდამ, იქნება ერთი მრგვალი ფანჯარა. პირველ გუმბათზე იქნება მოაქრული ჯვარი; ამ ჯვარს გარდა სხვა კიდევ ბევრი ჯვრები იქნებიან გაკეთებულნი სხვა გუმბათებზე. ძარს ზემოდამ იქნება შემდეგი წარწერა: «რუსთა ნათლის-ღების სახსოვრად». ამ სამლოცველოს, როგორც გაეფეთ, აკურთხებენ ამათთვის 16 რიცხვსა.

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივ სარწმუნოებასა და კეთილ- ზნობაზე.

ოგლის სრამლავი დალადავი ლეთის წინაუ.

მოთხოვა რუსულიდან.

შემოდგომის ცივი საღამოა. შვი ღრუბლით და-
ფარული ცივად მოდის წვიმა. მწუხარედ გამოიუჩება
ერთი პატარა ღარიბი სოფელი, რომელიც მდებარეობს
ერთ ჩუბრდნის ადგილს. ნასკერობით დაქცეული ქო-
ხები მჭკარტლისაგან მთლად გაშვებულან. სოფლის
განაშინებს, ტყის მახლობლად, სდგას ერთი ნასკერო-
ბით დანგრეული ქოხი, რომლის ფანჯრებში ყველა მი-
ნები გამომტკრეულია და მინების მაგიერ ჭინჭობა შივ
შეტრიალი, ალაფაფის კარები ჩანგრეულია, ქოხის მახ-
ლობლად არის ერთი საბრალო სე, რომელიც თავისი
სკელი ტოტებით ესხუნება სასლის დამხალ ხეებს, სნანს,
რომ ქოხში მიეფოს მწუხარება და სიღარიბე? რადე-
ნათაც სამწუხაროა ამ ქოხის გარეგანი შესდულება,
იძენადვე სამწუხაროა მისი შინაგანი მოწითულობა.
წინა ყურში, ტახტზე სწევს მომაკვდავი ქალი; მწუხარ-
ე და ამღვრეული თვალებით ათვალავებს იგი ქოხის
კედლებს, ნასკერობით ჩამონგრეულ ბუხარს და დამტკრე-
ულ სტოლს. უოველივე ამ სანასაობას კარგა ხნია იგი
შესჩვევია და ამიტომ ეს მას არ ეუცსლება.

თექვსმეტი წლისა იყო ეს საბრალო ქალი, როცა
იგი მიათხოვეს მახლობელი სოფლის ერთ სასა-გაზდა
გლებს აბრამს. საბრალო ქალმა ბევრი მწუხარება ნახა,
ბევრი წვალება აიტანა, მაგრამ უოველივე ეს მო-
ითმინა მას უმოწყალოდ სცემდა და სტანჯავდა ქმარი,
რომელიც მოვალეობდა. ერთი წლის განმავლობაში ნა-
ფოტივით ჩამოხმა, მარტო მძვალი და კანი დაჩნა ერთ
დროს პირმრგვალი და მსუქანი ანისია, ასეუძსდენ ამ ქალს.
ცოცხალი კაცის ნიშან-წყალი მას აღარ ჭქონდა, მაგრამ

საწყალი ქალი მაინც დადიოდა და მუშაობდა. შინ მუ-
დამ სიღარიბეს და მწუხარებას ითქენდა! საწყალს ანისიას
შეეძინა ორი ბავშვი და ამის შემდეგ კიდევ უფრო გა-
უმწარდა მას სიცოცხლე. აბრამი უგან ასკნელს კამიკს
ხარჯავდა დუქნებში; თავის საბოროტეს და სიღარიბეს
საწყალ ქალზე და ბავშვებზე იყრინდა ხოლმე. დასტანჯა
და გაღარბა თავისი ოჯახი აბრამმა, რომელიც მეტის-
მეტმა მოვალეობამ კიდევ გამოათხოვა ამ წუთი-
სოფელს.

საწყალი ანისია თავისი ორი ბავშვით უმატრონოდ
დაჩნა თავის ქოხში. ნელ-ნელა ჰქრებოდა მისი სიცოცხ-
ლე, გულ-დანაცრული და ავად-მყოფი შეძლებისა და გვარ
ცდილობდა და, რაც ძალი და ღონე ჭქონდა, მუშაობდა,
რომ ლუკმა შური ეშოგნა თავის ბავშვებისათვის. აუტა-
ნელი შრომისა და ჯავრისაგან საბრალო ქალი სანთე-
ლივით დნებოდა დღითიდღე. შეუბრალებოდა ჭლექმა
დაბოლოს ჩაწვინა ანისია ლოგინში, მას აღარ შეეძლო
ფეხზე წამოდგომა და მუშაობა. საბრალო ავად-მყოფს და
მისს შეილებს სცივაო და შიათ! ქოხიდან გამოისმის
ავად-მყოფის საზარელი კვნესა და ბავშვების ტირილი!

ბავშვების ტირილი გულს და სულს უგლავს ავად-
მყოფს. ანისია მზად არის თავისი სისხლი დაანთხიოს,
იმუშაოს, როგორც ხანი, ოღონდ ჩაიცვას და ლუკმა
შური უშონოს თავის საწყალ ბავშვებს, — მაგრამ საბ-
რალო ქალს აღარ შეუძლია წამოდგომა, აღარ ძალუძს
ხელების განძრევა და ისე დასუსტებულია, რომ ხმის
ამოღებაც ეძნელება. იგი მხოლოდ შესტქერის თავის
შვილებს; მაგრამ როგორას თვლით შესტქერას! ნეტა-
ვი თუ ჭკეუხანაზე იმაზე უარესი რამე იყო, როცა მამაკვდავი
თვალ-ცრემლიანი შესტქერის თავის შვილებს! რა სიყვარ-
ულია, რა ტანჯვა და გულის შეძაწუხებელი მწუხარება
ისტება მომაკვდავის ცრემლებში! სასისხარულო არ იყო
ანისიას სიცოცხლე, — იმას არ შურდა საკვდილი, მაგრამ
ბავშვების ჯავრი აწუხებდა, მან არ იცოდა, ვისთვის უნდა
დაეტოვა შვილები! ვინ მოუფლის და მიეფერება მათ?
ან რა დაემართებოთ მათ შემდეგში, ფიქრობდა სიცო-
დავი ანისია.

ანისიას ძმამ, ანდრეამ, აღუთქვა დას ბავშვების
მოკლა. — მართლაც, იგი მდიდარი გლები იყო და იმი-
სათვის აწასფერი იყო ობლების შენახვა.

საწყაღ ანისიას ებრალებოდა თავისი შვილები. იგი დაწმუნებული იყო, რომ მისი შვილები სულ უიმედოდ დაწებოდნენ მისი სიკვდილის შემდეგ, მან იცოდა, რომ ბავშვები უღედოთ შესწუნდებოდნენ! მხალღ მას იმედი ჰქონდა ღვთისა. ღმერთი არის მოწყალე და მთავრული ღვთისა და უზატრონო ბავშვებისა! იგი დაიფარავს ჩემს შვილებსაც, თუ იტრობდა საბრალღ ანისიას.

მომავლადგი მწუნარებით შესტკეროდა ბავშვებს და თავის გამხმარი და დაღუფრებული ბავშვებით ეკედრებოდა ღმერთს ბავშვებისათვის.

ღრღ გამოშვებით ანისიას გულიდგან სასარკელი ჰგენსა მოსიმღადა ხალღე.

— დედა, ხომ არ სწუნარ?— ხმა დაბლა ეკითხება პატარა ცხრა წლის ქალი. წყალი ხომ არ გინდა დალიო?

საბრალღ პატარა ქალი, რომელიღ გამხმარი იყო და შიშის სახე მთლად გაუკითლებული ჰქონდა, ახემებს თავის მტრონღს მძას, რომელსაც კადეტ შია და კადეტ სტეფა.

— ნუ სტირი, ვანო, — ეუბნება და, ნუ გეშინია; აი დედა ადგება... პურს მოგტეძს და სასკიონოდ წასკვალ... პერანგს შეგიკვეთს; აი ბაბია ახდრია მოკა და შენ ცხენს მოგიყვანს წასკვანად.

ამ ღვაწლადგეში თვალღრემლინ ვანოს ჩაქმინებადის კალთაში. ტანია გი შესტკერის დედას და გაუკითლებულ ღოუებზე ტრემლები დეღეღავით ჩამოდის.

— ჩემო საუკარღლო დედა, ნელის ხმით ეძანის პატარა ქალი დედას და მწარედ სტირის. საბრალღ ტანია სწუნს.

ხელღახლად ისმის ავღღოთის გულიადამ კვინას... ბავშვის ტრემლები დღეს უმოკა ბენ საბრალღ დედას. ავღღოთი უგრძნობლად დედა... ღოგინღდგან, ხელს იქნევს... რადღ ურღ სოქვა, დაიფაროს... სისხლი დეღესავით მოდის პ.რ.დ.მ... და თავღდაღმა ეცემა ძიწს.

რად ძალი და ღონე აქვს ავღღს თვალღის ქუთუთოებს, ხელს ადებს ტანის თავსე... ტრემებს ახმრეკს. და იმღოებს უკანსკრღ ღოგვის და ობლებს ავღღებს ღმერთსა.

შემდეგ თვალღები ნელა ეხრეება, ხელებს უშვებს ძიწს... ხროტინს იწეებს... იგი მოკვდა, მოკვდა, მისი გული აღღრა სტემს, დათავა მან თავის მწარე და უსინარღლო ცხაკრება!

დიდხანს არ ჰეროდა საბრალღ ტანის დედას სიკვდილი, დიდხანს უძახოდა იგი მას, დიდხანს დასტროდა მიტვალღულ დედას და უგოცინდა მას გაცრეკულს ხელებს და შიწს. უგრძნობლად ეგღო საწყალი ტანია დედას სხეულთან. რადემართო ტანის ამის შემდეგ, — მას არ ახსოვდა.

სოფლის გარეთ გათხარეს საფლავი, ხის უბრალღ გუბოში ჩასკვენს საწყალი ანისიას სხეული და დამარხეს... საბრალღ ობლები გი უზატრონოდ დახანჩუნეს.

გამუღმებით მოდის შემოღგომის წვიმა, სტირიან საბრალღ ობლები თავის მდიდარი ბიძის ოჯახში. მოფერებისა და მოკლის მატეერ, საბრალღ ობლებს სტემენ.

დიღიდგან საღამომდის საწყალი ობლები მუშობენ და მწუნარებით შოობენ ლუკა პურის! პატარა ტანია სწველის ძროხას, რეცხს სარეცხს, ჰქეკავს და ქსოვს და თან საცოდავთ სტირის; საბრალღ ვანოს გი აქეთღით დაწებენებენ. იგი უკვლას უგრძნებს, ჩუმათ არის და მოთმინებით იტანს ტემა ტემა. ბავშვებს შირი სახე გამხმარი ჰქონდათ, ტანთღვრავთ დასეული და ჭუჭუინი ტანთღსტემელი, თუმიწა პატარაები იყვნენ, მაგრამ მთ გულში დიდი მწუნარება სუთეკვდა. საბრალღ ობლები ხშირად მიღიოდნენ სასოფლოზე, დაგარღებოდნენ ზედ და მწარედ დასტროდნენ დედას. ამ გვარ სიმწუნარეში გადიოდა ბავშვების სიცოცხლე. გათავდა შემოღგომი, დაღვა ცივი და თოკლიანი ზამთარი. ახდრის შექმინა კადეტ შვილი. მოემბატა ოჯახს შრომა და ჯავთა. დიდი შრომა უნდოდა სამი ბავშვის მოკვლას.

მთელი ოჯახი ტრედის თვალთ უტკერის ობლებს, ენანება მათთვის ერთი ნატკერი პური. გაუმიღარი და მდიდარი ბიძა თანღდაღთან უფრო უჯავრღება და ეხსუბება ობლებს. ხშირად კადეტ სტემენ ბავშვებს.

საბრალღ ობლები საღმე გუთსეში მიეფარებოდნენ, მიეკრებოდნენ ერთი ერთმანერთს და დიდ ხანს მწარედ სტროდნენ ხალღე.

ახდრის ცოღმა ამოითკაღწუნა პატარა ვანო, რომელსაც მეტად სწუნებდა იგი. კარგადღ რომ გაკეთებოდა რამე ვანოს, იგი მაინც არ უწონებდა ბავშვს. უკვლანი სჩქემტდენ და სტემდენ ემაწვილსა. განძრევისაც კერ ბეღავდა საბრალღ ვანო, რომელიღ, როგორც ჩრდილი ისე დადიოდა, და უნდოდა უკვლას მოწიღებოდა.

აი შე გლასკოღ და სამღეღლო, ჰამას გი ახერხებღ უფერის ახდრია ბავშვს.

ერთხელ ბიძამ, რაც შეეძლო, ისე დაატყუა ვინა, სახრალა უმაწვილი დარტყვები და იატაკზე დაკრდა. ტანთან, საწყალს დას; ბრზი მოუვიდა ძმის გალასხვისათვის და გაბედულად მივიდა იგი მდიდარ ბაძსთან.

— შენ, ბიძა, ნება არა გაქვს, სტუმრ ძმას... შენ მდიდარი ხარ და ჩვენ კი ობლები... ცოდვის მანტი ღირს გეშინია! ანუ არ გახსოვს, რომ მომავლადემა დედამ გოსოვა თქვენ, რომ შვილები არ შემიწოხოვო? ჩვენ შენთვის ვემუშაობთ, ტყუილად კი არა ვსჯამთ შუშას... ღმერთი დაგჭრას შენ!! ხას მად და გაბედულად გაასძმას ბავშვის ხმა; ჩვეუარულად და სასტიკად იტყარქონ ბავშვის თვალები...

გლეხი გაფიცდა, თუძცა მარხალს ეუბნებოდა მას უმაწვილი, მაგრამ კერ მოიხიბინა, დაივიწყა მან სანადახი და ზამთრის ბნელს და ცივს ღამეში სახრალა ბავშვები გაჭყრა სახლიდან.

ქუჩაში საზარკელის ხმით ჭჭკოდა თოვლის ნამქვარი. საწყალი ბავშვები სტიროდენ და საცაფისკან მაგმაკებდენ. ნელა იწეეს სიარული, მაგრამ არ იცოდენ კი, სად მიდიოდენ. თოვლმა აუესო მათ თვალები, ქარი ტანთსაცმელს აკლევდა მათ. მთლად თოვლისაგან დაფარული ბავშვები მიდიოდენ ტრამპელ მინდორზე.

თვალ-გადწუვდენელი იყო თოვლიანი მინდორი... გარემომო ბნელოდა, რთი ზატარა ბავშვი იყვანკებით მიდიოდენ, გზასე ხშირად თოვლში ეცემოდენ, სიტყვისაგან და შიშისაგან მაგმაკებდენ უზატაროდ გაშვებული ბავშვები.

აი ისინი გავიდნენ სოფელს გარედ, მაკადენ სასაფლავზე და დადგნენ დედას სასაფლავსთან.

— «საყვარლო დედა, გვიშევე რამე. შევედრე ღმერთს ჩვენთვის!» სტირან სახრალა და უზატაროდ გამკებული ბავშვები, მიუჩუებულს სასაფლავზე გაისმას სახრალა ბავშვების ტარილა.

საწყალი უმაწვილები დასდენ დედის სასაფლავზე და სტირან. ვანო, რაც ძალი და ღონე ჭჭონდა, მაკერს თავის დას და ნელს იკლემკვს. დამ ჩაიკრა ძმა გულში და თავად კი იღამება. — უკუ დაბო მას. რაღაც კისამოკონ... ავი სედავს თავის დედას... რამეღსაც შარას სასეგანწყინებულიაქვს; იგი ეუკრება და ელერსება თავის ბავშვებს. ვითომც ისინი ქოსში არან და თბილათ, სამკარნი ღუღს... ფეხი ხუჭდება... ვანოს ეცინება... მშვენიერება... თბილა... ტანაც სთკლემს... მშვიდად და წყნარად იძინებენ ბავშვები, თითქო მათ ნანას ეუბნებოდენ თოვლის ნამქვარი და გამმაკებული ქარი. საფრაცს

სიზმარს სედვენ სახრალა ბავშვები... თოვლი ფარავს მათ, თავისი თეთრი სახით ათობს მათ და მასთან სასაფლავებს მათ თოვლის სამარქში. დაიძინეთ საუკუნოდ, საწყალ ობლებო!

სოფლებში დაკარგული ბავშვებსა მებნისათვის თავი არავის შეუწუხებია, ან ვინ დაკებდა მათ; ასანი გარქშენი იყენ და არავის არ სცხელოდა მათთვის.

გარკვანი შესედულებით არც ანდრა სწუხდა: არავინ არ იცოდა, თუ რა ჩაიღინა მან ბნელ ღამეში. მაგრამ ხან-და ხან რაღაცა მწუხარებასა გმნობდა ანდრა: მას აწუხებდა სინდისი, გმნობდა, რომ მისი მოქმედება მას არ შეჩნებოდა; თავისა მძიმე ცოდვისათვის ის ადრე თუ გვიან დაისჯებოდა. — ხან-დის-ხან ისე შეწუხებოდა სოფლე ანდრა, რომ მხად იყო ყოველივე მიეტა, ოდონდ ბავშვები კი მოეყანას ვისმეს უგან; მაგრამ გვიანდა იყო! ვინ იცოდა, სად მოკებნა ბავშვები? ისინი სამუდამოდ დაიკარგენ იმ ღამადგან, რიცა მან შეუბრალვლად გაჭყრა ისინი თავის სახლიდან!

დადგა გაზაფხული; თოვლი გადნა მინდვრებზე, გადნა თოვლი სასაფლავებზედაც. ნასეს, რომ რთი ზატარა უმაწვილი ერთი-ერთმანერთზე გადასკეული, წყვლან ერთ სასაფლავზე. რაღაცა შემთხვევით წადგნენ თავზე, სოფლის გლეხებმა იცნეს მათში დაკარგული ობლები. სოფელში ყველამ იცოდა, თუ რეგორ სცხოკრებდენ ობლები ბიძსთან და მამინვე გაიკვს, რომ აქ რამე ამბავი უნდა იყოხო.

ამ ხმამ მთავრობის ყურამდისაც მასწაა. დაინიშნა გამომძიება. არავის არ დაუფიცავს ეს საქმე, ყველანი შემოეცაღენ ანდრას. ჯვარისა და სიტყვკილისაგან გასდა აკად ანდრას ცოლი და სულიც მალე განუტევა. დადხანს იყო ზასუხის გებაში მიცემული ანდრა, მაგრამ, რადგან კერაყინ კერ დაუძტიცა მას ბავშვების დასოცვა, იგი გამართლებულ იქნა. მაგრამ ამით ანდრას არათერა შემატებია. სამაჯულემ, მართალია, გამართლა იგი, მაგრამ ღმერთმა კი დასაჯა. დაესოცნ მას ზედისეღ ყველა შვილები, შემდეგ დაწვა სახელი. ამოწედა ოჯახობა, დაჩნა მარტო ანდრია და სამოწელოდ გასდა. აკად მყოფი და უსახლკაროდ დათრეოდა იგი ქვეყანაზე და საზრდოს თხოულობდა. მისს სინიდას მოსკვენებას არ აძლევდა ის ცოდვა, რომელიც მან ჩაიღინა სახრალა ობლებას შესახებ. მთელ თავის სიტყვსლეში მან უნდა იწკალოს, ეთრიოს ქვეყანაზე და ატაროს თან ღვთის სასტიკი დასჯა: «ღვთის წინაშე ლალადგბენ კრემლნი ობლისა».

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა ნ ი

ი ს უ ი ლ ე ზ ი ა ნ

დეკანოზი დავით დამბაშიძისაგან შედგენილი და გამოცემული წიგნები:

თბილისში: ბრიჭუროვის, ჩაკვიანის და ცენტრალურ წიგნის მაღაზიებში, მთუთაისში: ძმ. შილაძეების წიგნის მაღაზიაში, შვირილაში: თვით გამოცემელთან და ხონში: წერეთლის წიგნის მაღაზიაში.

საქართველო-ს საეკკლესიო

ი ს ტ ო რ ი ა,

ფასი ყლით—ცხრა შაური

ქ ა რ თ ყ ლ ი ლ ო რ ც უ ა ნ ი,

თთვეთა მეტყველობით, ქორონიკონით და მართლ-მადიდებელი ეპარქიის უმთავრესი დღესასწაულების ისტორიული მოთხრობით.

ფასი უყლით 30 კ. და ყლით 45 კ.

ახალი ვარაზაძენი

ფასი ერთი მანეთი.

ეს წიგნი განხილული და ნება დართულია კავკასიის საეპიშოპოსოსის რეგისტრაციას.

მღვდელთათვის საიდუმლოების შესრულების დროს საჭირო.

სახელმძღვანელო წიგნი,

ფასი ყლით ექვსი შაური.

ახალი სასულიერო კონსისტორიათა

წესდებულებანი,

ფასი ყლით—50 კ. და უყლით 40 კ.

მ ც ხ ე თ ი ს ტ ა ძ ა რ ი

დ

წმიდა ნინო,

ქართულთ კანონთმდებელი სურათებით ფასი 25 კ.

გაენათის მონასტერი

და ცხოვრების ადწერა მეფის

დავით აღმაშენებლისა.

ფასი ექვსი შაური.

სარწმუნოებრივი და ზნეობრივი შინაარსის და სახალხო საკითხავი წიგნაკები:

მასილი დიდი, სურათით—ფასი	2 კ.
მირქმა უფლისა, „ „	2—
დიდ-მარხვის წინ, „ „	2—
ხარება ყოვლად წმიდა ღვთის-მშობლისა, სურათით	2—
ბგომბ სურათით	2—
ალღომბ სურათით	2—
პონტოელი პილატეს მეუღლის წერილი თავის მეგობარ ქალთან	2—
მეფე სოლომონ ბქმნი, სურათით	5—
ცხოვრების ადწერა წმ. მოც. სწორის დიდის ცთაზრის ვლადიმირისა	2—

ვინც ზემო აღნიშნულ წიგნებს გამოიწერს არა ნაკლებ ერთი თუნისა, მას მანეთზე დაეთმობა სამი შაური. ვინც 2 კ. წიგნაკებს დაიბარებს არა ნაკლებ ასი ცალია, ეს ფოსტის გასაგზავნს არ იხდის.

რედაქციაში იმეუონებიან ყველა ნომრები 1887 წლის (მწყენისი)—სა ყლით 4 მ. და რუსული გამოცემა ყლით 3 მ.

შ ი ნ ა ა რ ს ი: ოფიციალური ნაწილი: განჩინებანი უწმიდესი სინოდისა.—არა ოფიც. ნაწ. ყოვლად სამღვდელთა იმერეთის ეპისკოპოსი გაბრიელი.—ჩვენი შთაბეჭდილებანი და შენიშვნები რუსეთში მოგზაურობის დროს.—მღვდლის სამსახური—სადმი მოწოდებაზე.—ახალი ამბები და შენიშვნები.—ობლის ცრემლები ლაღაღებენ ღვთის წინაშე.—განცხადებანი.

რედაქტორი და გამომცემელი დეკ. დ. დამბაშიძე. Доз. цензурою Кутаись, 14 Июля 1888 г.

საკუთარი მსწავლ-მბეჭდავი რედაქციისა.